

Les 160 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord הָסִיעַ hissiya [hif'il] Vervoeren.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon		
Ik (m)	מָסִיעַ	massiya	הִסַּעְתִּי	אֲסִיעַ	assia	אֲנִי
Ik (v)	מְסִיעָה	massiyáh	הִסַּעְתִּי	אֲסִיעַ	assia	אֲנִי
Jij (m)	מָסִיעַ	massiya	הִסַּעְתָּ	תִּסַּעַתְּ	tassia	אַתָּה
Jij (v)	מְסִיעָה	massiyáh	הִסַּעְתָּ	תִּסַּעִי	tassi'ie	אַתְּ
Hij	מָסִיעַ	massiya	הִסִּיעַ	יִסִּיעַ	yassia	הוּא
Zij	מְסִיעָה	massiyáh	הִסִּיעָה	תִּסִּיעַ	tassia	הִיא
Wij (m)	מְסִיעִים	massi'iem	הִסַּעְנוּ	נִסִּיעַ	nassia	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	מְסִיעוֹת	massiot	הִסַּעְנוּ	נִסִּיעַ	nassia	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	מְסִיעִים	massi'iem	הִסַּעְתֶּם	תִּסִּיעוּ	tassi'oe	אַתֶּם
Jullie (v)	מְסִיעוֹת	massiot	הִסַּעְתֶּן	תִּסִּיעוּ	tassi'oe	אַתֶּן
Zij (m)	מְסִיעִים	massi'iem	הִסִּיעוּ	יִסִּיעוּ	yassi'oe	הֵם
Zij (v)	מְסִיעוֹת	massiot	הִסִּיעוּ	יִסִּיעוּ	yassi'oe	הֵן

Geb. wijs: m: הָסַע hassa, v: הִסִּיעָה hassi'ie, mv: הִסִּיעוּ hassi'oe, infinitief: לְהִסִּיעַ l^ehasia

Opdracht 2 Geef de vertaling en de uitspraak

Waar is de halte naar de stad? איפה התחנה לעיר [העירה]? efoh hattachanáh la'ier [ha'ieráh]?	אָפֶשֶׁר לְהַזְמִין לִי מוֹנִית? èfshár l ^e hazmien lie moniet?
Een Rav-kav kaart alstublieft כָּרְטִיס רַב־קָו בְּבִקְשָׁה karties rav-qav b ^e vakásháh	'Mogelijk te-bestellen voor-mij een-taxi', Wilt u voor mij een taxi bestellen? Is dit een gemeenschappelijke taxi?
Tweetal (kaartjes) a.u.b. פָּעֵמִיִּים בְּבִקְשָׁה pa'amayiem b ^e vakásháh	זאת מוֹנִית שֵׁרוֹת? zot moniet sheroet?
Is er een autobus naar ..... הָאֵם קוֹ תִּשְׁעָה עֶבֶר כְּבָר? Ha'iem qaw tisháh avar kvar?	... [צְרִיכָה] לְ... an ^e ie tzáriech [tz ^e richáh] l ^e ... Ik (m; v) moet naar ...
Komt deze bus aan bij het centraal busstation? הָאֵם הָאוֹטוֹבוּס מְגִיעַ לְתַחֲנַת הַמְּרָכֶזִית? Ha'iem ha'otobus magi'a l ^e tach ^a nat hammèrkáziet?	כָּמָה עוֹלָה הַנִּסִּיעָה? kámáh oláh hann ^e siáh? Hoeveel kost de reis?
?... לְ... ezèh otoboos nose'a l ^e ...? Welke autobus gaat/rijdt/reist naar ...?	זאת נִסִּיעָה מִחוּץ לְעִיר? zot nesi'áh michoetz lá'ier Deze reis [is] buiten de stad
?... לְ... ad mátay yesh otoboos? Tot hoe laat is [er een] autobus?	אתָּה נוֹסֵעַ בְּכַבִּישׁ הַמְּהִיר? attáh nose'a bich'vish hamáhier? Reist u over de snelweg?
	אֵיזָה אוֹטוֹבוּס נוֹסֵעַ לְ...? ezèh otoboos nose'a l ^e ...? Wat een roekeloze/onvoorzichtige chauffeur
	Rijd (v) langzaam alstublieft נְהַיְגִי [סְעִי] לְאֵט בְּבִקְשָׁה nah ^a gie [s ^e ie] l ^e at b ^e vaqásháh

Les 161 – Judaïca 38 – Tabernakel en Tempel

Na de Uittocht uit Egypte had het volk Israël behoefte aan een zichtbare aanwezigheid van God in hun midden. Toen de Heer vanaf de berg sprak met donderslagen en rook, zeiden ze tegen Mozes: *Spreek u maar met ons, God spreke niet met ons.* Maar toen Mozes op de berg was, misten ze de aanwezigheid van een god en maakten het gouden kalf. In de Tabernakel, en later de Tempel, wilde God temidden van zijn volk wonen.

Het Bijbelboek Exodus beschrijft tot in de details hoe het heiligdom (מִקְדָּשׁ miqdash), de Tabernakel (מִשְׁכָּן mishkan), gebouwd moet worden, te beginnen met het belangrijkste, de Ark van het Verbond, tot het gordijn dat de ruimte rond de tabernakel afschermt.

De tabernakel was een tent van 35 meter lang, 11 meter breed en 11 meter hoog, en werd omringd door zuilen en gordijnen, met een terrein eromheen van 115 bij 48 meter. Hij was zo ontworpen dat hij vervoerd kon worden. Het geraamte van de tent was gemaakt van acacia-hout, dat met goud en zilver was bekleed, en er hingen tapijten aan de wanden. Binnenin scheidde een gordijn de voorste kamer, het heilige, van de achterste kamer, het heilige der heiligen, qodesh haqodashiem, waar de Ark van het Verbond stond en God zijn heilige aanwezigheid, shechina, openbaarde. De bouwmeester was Betzalel, een naam die je kunt vertalen als 'naar Gods beeld'.

Slechts een dag per jaar, op Grote Verzoendag, Yom Hakippoeriem, mocht de hogepriester het heilige der heiligen binnengaan om verzoening te doen voor heel het volk Israël. In het heilige stonden de tafel met toonbroden, de zevenarmige kandelaar en het wierookaltaar. In de voorhof stond het brandofferaltaar (mizbach ha'olah) en vlak voor de ingang van de tabernakel stond het bronzen wasbekken (kiyor), waarin de priesters hun handen en voeten wisten. Na het binnengaan van het land Kana'an wordt de tabernakel bijna niet meer genoemd, wel wordt vaak de Ark van het Verbond genoemd. De tabernakel stond ook model voor de tempel die is gebouwd door koning Salomo. Het woord tabernakel komt van het Latijnse *tabernaculum*, dat een tent of hut aangeeft.

De Ark (אָרוֹן aron) van het Verbond was een kist van acaciahout, overtrokken met goud. Hij mat 2,5 x 1,5 el en was 1,5 el hoog, en bevatte twee stenen leien beschreven met de Tien Geboden. Op de Ark rustte een gouden **Verzoendeksel** (כַּפֹּרֶת kaporet) met daarop twee cherubs, engelen (כְּרֻבִים keroeviem) die met hun vleugels de kist beschermen en naar elkaar kijken. Het woord keroev klinkt als het werkwoord qárov, naderen, offeren (zie les 157). Dat betekent, dat de plaats waar God met het volk zal spreken, dichtbij is. Het is ook de plaats waar het volk dicht bij moet zijn, dicht bij de stenen tafelen met de Wet.

Toonbroden, לֶחֶם פָּנִים lechem paniem, letterlijk 'brood van het gezicht' (of de aanwezigheid) [van God]. Ze worden genoemd in Exodus 25:30 en Leviticus 24:4-9, en in 1 Samuël 21: 4 en 6 worden ze 'heilig brood' genoemd. God had opgedragen dat elke shabbat twaalf toonbroden voor Hem op de tafel moesten liggen. Die werden van fijn meel gebakken door de Levieten; het was een speciale taak van de Kehatieten, volgens 1 Kronieken 9:32. Het aantal van twaalf houdt verband met de twaalf stammen, en de twaalf maanden van het jaar.

De tafel voor de toonbroden, שׁוֹלְחַן הַפָּנִים shoelchán happaniem, was gemaakt van acacia-hout, had vier ringen voor draagstokken, was bedekt met goud, en is beschreven in Exodus 37:10-16. De profeet Ezechiël beschrijft hem in detail in hoofdstuk 41:22. Hij is afgebeeld in de Triomfboog van Titus in Rome.

Het Wierookaltaar of Reukaltaar מִזְבֵּחַ הַקְטֹרֶת mizbe'ach haqtoret is beschreven in Exodus 30. Het was gemaakt van acaciahout, overtrokken met goud, een el lang en breed en twee el hoog, en voorzien van vier hoornen. Tweemaal per dag werd er welriekend reukwerk op verbrand.

De Menorah hebben we al uitgebreid bekeken in [les 33](#).

De Tempel werd gebouwd op de dorsvloer van de Jebusiet Ornan in Jeruzalem, volgens 2 Kronieken 3:1. Volgens de traditie was dit o.a. de plaats waar Abraham zijn zoon Isaak op het altaar bond om hem te offeren. De bouw, onder supervisie van koning Salomo, duurde zeven jaar, en er mocht geen ijzeren gereedschap worden gebruikt om de stenen te houwen. De Tempel is gebaseerd op de Tabernakel en bestaat uit drie hoofddelen:

- דְּבַיִר d'vier, het Allerheiligste, waar op een rots de Ark van het Verbond stond, en de Shechitah (de aanwezigheid van God) verbleef daar.
- הֵיכָל hechál, het Heilige, de ruimte waar het gouden wierookaltaar, de tafel met de toonbroden, tien bekkens en tien kandelaren staan,
- אוֹלָם oelám, de voorhof van de tempel, waar een enorm koperen bassin staat als wasvat.

Na de ballingschap werd in 516 BCE de tempel herbouwd, zoals beschreven in de Bijbelboeken Ezra en Nehemia. Beide tempels werden vernietigd op dezelfde dag, Tisha be'Av, de negende van de maand Av, de eerste in 586 BCE door de Babyloniërs, de tweede in het jaar 70 door de Romeinen.

Woordenschat

אהל, אוהל	qhèl (m)	Tent
אולם	oelám (m!)	Zaal, voorhof אולמות + אולמים oelamiam + oelamot
אמה	ammáh (v)	El; lengte van de onderarm. אמות ammot
ארון	áron	Kist, kast
ארון הברית	áron habrit	Ark van het Verbond
דביר	d'vier (m)	Het Allerheiligste
היכל	hechál (m)	Tempel, paleis; heilige
כיור	kiyor (m)	Wasbak, wasbekken
יום הכיפורים	yom hakipoeriem	Dag van de Verzoeningen, Grote Verzoendag, les 57
כפרת	kaporèt	Verzoendeksel (van kipper, verzoenen; les 57)
כרבים	k'roeviem (m mv)	Cherubs, engelfiguren; kool.
לחם פנים	lèchèm pániem	Toonbroden
מזבח	mizbe'ach (m)	Altaar מזבח mizbach (constr)
קטרת, קתורת	q'atorèt (v)	Wierook, reukwerk
מזבח הקטרת	mizbach haqqetorèt	Reukofferaltaar
מזבח העלה	mizbach ha'oláh	Brandofferaltaar
מטה	matteh (m)	(Volks)stam; staf
מנורה, מנורה	m'enoráh (v)	Kandelaar
משכן	mishkán	Tabernakel (van sháchan, wonen, les 159)
קדש, קידש	qiddesh [pi'el]	Heiligen (les 33 en 49)
[בית ה]מקדש	[bet ha]miqdash	Heiligdom, tempel (van qiddesh, heiligen)
קדש הקדשים	qodèsh haqqodáshiem	Heilige der heiligen, allerheiligste
שולחן הפנים	shoelchán hapániem	Tafel voor de toonbroden
שטים	shittiem	Acacia
שכינה	sh'echináh	Shechina, Gods aanwezigheid, Gods Geest (van sháchan, wonen)
רעב	rá'av [pa'al]	Honger hebben. <i>Dat is alvast voor les 162.</i>

Tafel met de toonbroden

Opdracht 1: Een aantal teksten over de bouw van de tabernakel. Zie de [woordenlijst](#).

ועשית מנרת, זָהָב טְהוֹר .....
 .....
 .....

ועשית את-נרתיה, שְׁבַעַה .....
 .....
 .....

ויעש בצלאל את-הארן, עצי שטים: אמתים וחצי ארְכּוּ, ואמה וחצי רָחִבּוּ, ואמה וחצי, קמתו
 .....
 .....

ובצלאל בן-אורי בן-חור, למטה יהודה, עשה, את כל-אשר-צוה יהוה את-משה
 .....
 .....

Opdracht 2: Vervoeg het werkwoord רָעַב *rá'av* [pa'al] Honger hebben. Zie [les 103](#).

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	.....	.....	.....	אָנִי
Ik (v)	רוּעַבְתִּי ro'èvèt	רָעַבְתִּי	רָעַבְתִּי	אָנִי
Jij (m)	.....	.....	.....	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	.....	אַתְּ
Hij	.....	.....	.....	הוא
Zij	.....	.....	.....	היא
Wij (m)	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	.....	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	.....	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	.....	הֵם
Zij (v)	.....	.....	.....	הֵן

Geb. wijs: m: ....., v: ....., mv: ....., infinitief: לְרַעֵב, לִירוֹב *lirov*

Bronnen: www.mechon-mamre.org , Israel Today Magazine april 2011, maart 2012, november 2012; NIW 31 jan 2014,

Zie ook: www.youtube.com/watch?v=cxG4guyuasU Het model van de tabernakel in Timna, Israël.
www.youtube.com/watch?v=y2tha7ogpec Computeranimatie van Salomo's Tempel in Jeruzalem
www.youtube.com/watch?v=Xt6lQAe8ues Solomon's Temple Explained